

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2550

Vragen van het lid **Potters** (VVD) aan de Ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Veiligheid en Justitie over *het bericht «Analyse financiering moskeeën gestaakt»* (ingezonden 1 april 2015).

Antwoord van Minister **Asscher** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid), mede namens de Minister van Veiligheid en Justitie (ontvangen 15 juni 2015) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2014–2015, nr. 2089

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Analyse financiering moskeeën gestaakt»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat het onderzoeksbureau Rand Europe geen medewerking heeft gekregen van de gebedshuizen bij het landelijke onderzoek naar de buitenlandse financiering van moskeeën en islamitische liefdadigheidsinstellingen? Indien ja, waarom wilden deze Islamitische gebedshuizen en liefdadigheidsinstellingen niet meewerken?

Antwoord 2

Nee, dit klopt niet. Het door Rand Europe uitgevoerde onderzoek betrof een haalbaarheidsstudie die tot doel had de uitvoerbaarheid vast te stellen van een grootschalige studie naar de aard en omvang van buitenlandse financiering aan islamitische instellingen in Nederland, alsmede de eventueel daarbij gestelde voorwaarden.

Om dit te bewerkstelligen hebben de onderzoekers gebruik gemaakt van openbare data: gepubliceerde jaarverslagen van de geselecteerde moskeeën en islamitische instellingen, verslagen van rechtszaken, internetbronnen en informatie van de Kamer van Koophandel en het Kadaster. Islamitische instellingen zijn dus niet benaderd om informatie te geven die niet reeds openbaar was.

Het klopt wel dat van de voor de haalbaarheidsstudie onderzochte gebedshuizen en islamitische instellingen sommigen geen jaarrekening of jaarverslag online hebben gepubliceerd, waardoor het voor de onderzoekers niet

¹ «Analyse financiering moskeeën gestaakt» Telegraaf, 28 maart 2015.

mogelijk was om de geldstromen van deze instanties in kaart te brengen. Deze instellingen zijn dat echter niet verplicht.

De meeste moskeeën in Nederland organiseren zich in de vorm van een stichting of vereniging, net als veel kerken en andere religieuze instellingen. Als een moskee als ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling) is geregistreerd, is zij, net als alle andere religieuze instellingen met ANBI status, tot 1 januari 2016 vrijgesteld van de verplichting om haar financiële administratie en jaarverslagen openbaar te maken. Daarna zullen zij net als alle andere ANBI's hun jaarrekening, uitgaven- en inkomstenbalans en bijbehorende toelichting online moeten publiceren. Met het ingaan van die verplichting zal de financiële transparantie toenemen.

Vraag 3

Wat gaat u er op korte termijn aan doen om alsnog de juiste informatie met betrekking tot financiering van deze islamitische gebedshuizen en liefdadigheidsinstellingen te verkrijgen?

Antwoord 3

In de «Beleidsreactie op het onderzoek naar de buitenlandse financiering van islamitische instellingen»² zijn de aanbevelingen van de onderzoekers besproken. Daaronder valt ook de optie tot het instellen van een transparantieregister voor maatschappelijke instellingen, waaronder ook moskeeën en andere religieuze instellingen. Op die manier worden de instellingen die hun financiële huishouding op orde hebben ook niet nodeloos blootgesteld aan nader onderzoek.

In de beleidsreactie wordt aangegeven dat het Kabinet de constatering van het RMO³ onderschrijft dat elke geloofsgemeenschap de vrijheid heeft financiering aan te trekken ten behoeve van een moskee, kerk of tempel, zowel binnen als buiten de Nederlandse grenzen. Buitenlandse financiering is dan ook a priori noch onwenselijk, noch illegaal. Een gebrek aan transparantie echter maakt buitenlandse financiering daarentegen onwenselijk, wanneer dit een instapmoment creëert voor buitenlandse invloed, die niet verenigbaar is met het Nederlands waardenstelsel.

Ontransparante buitenlandse financiering verhoudt zich slecht tot de open Nederlandse samenleving, waarin de verschillende gemeenschappen duurzame relaties aangaan en samenwerken, ook met de overheid. Het Kabinet vindt het belangrijk dat Islamitische instellingen transparant zijn, omdat een gebrek aan transparantie misvattingen en achterdocht voeden. Het Kabinet roept de Islamitische instellingen die geld ontvangen vanuit het buitenland dan ook op om maximale transparantie te betrachten in de financiële relaties met het buitenland en openbare verantwoording af te leggen over de financieringsbronnen en de besteding ervan. Dit is zowel in het belang van de samenleving als de organisaties zelf.

Indien er in specifieke gevallen ernstige vermoedens rijzen van beïnvloeding middels buitenlandse financiering, die raakt aan de democratische rechtsorde dan wel de nationale veiligheid, hebben de inlichtingen- en veiligheidsdiensten de taak om die beïnvloeding te onderzoeken.

Indien er geen ernstige vermoedens zijn van activiteiten die raken aan de democratische rechtsorde dan wel de nationale veiligheid, maar er wel twijfel bestaat over de financiering of de herkomst daarvan heeft het lokaal bestuur de mogelijkheid om een extern en onafhankelijk onderzoeksbureau in te schakelen. Als er twijfels zijn over de antecedenten van specifieke instellingen en mogelijke zakelijke samenwerkingsverbanden zal in individuele gevallen worden gegrepen naar reeds bestaande middelen van onderzoek. Bijvoorbeeld de mogelijkheid voor het lokaal bestuur om via de Wet Bibob – in het geval van bepaalde vergunningen en vastgoedtransacties -antecedenten te onderzoeken en eventueel daarover advies vragen bij het Landelijk Bureau Bibob. Hierbij dient wel te worden aangetekend dat een Bibob-onderzoek zich richt op strafbare feiten, en dat een dergelijk onderzoek bovendien ook

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2014–2015, 29 614, nr. 37

³ RMO Briefadvies «De kaders van de rechtsstaat – Over buitenlandse financiering van moskeeën en gebedshuizen»

Kabinetsreactie RMO briefadvies «De kaders van de rechtsstaat. Over buitenlandse financiering van moskeeën en gebedshuizen» Kamerstuk 2014–2015, 29 614, nr. 35, Tweede Kamer

beperkingen heeft in de mogelijkheden om buitenlandse bronnen te raadplegen.

Het Kabinet is daarnaast gestart om het diplomatieke gesprek waar nodig te intensiveren met landen die aan islamitische instellingen in Nederland schenken, met als doel de transparantie over deze financiële stromen te vergroten. Tevens wordt met gemeenten, lokale partners en gemeenschappen het gesprek aangegaan over de wijze waarop met lokale gemeenschappen optimale transparantie kan worden bereikt ten aanzien van financieringsstromen vanuit het buitenland.